

Издаје суботом.

Цијена:

За ЦРНУ ГОРУ на годину 4 ф..
на по године 2 ф., на четврт
године 1 ф.За АУСТРО-УГАРСКУ БОСНУ
и ХЕРЦЕГОВИНУ на годину 6
ф., на по године 3 ф., на четврт
године 1 ф. 50 новч.За све остале земље годишње
20 фран. у валути, на по године
10 фран., на четврт год. 5 фран.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т ЗА ПО Л И Т И К У И К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата плаће се поштом или
упутницом непосредно админи-
страцији „Гл. Црног.“ на Цетиње,
или отправницима новина на
коју драго пошту; у коме је на-
ручије може се притлатити
код г. *Петра Радановића*, клаж.
прин. агента у Котору а Дуписи се
плаћу уредништву. Руконис се
не враћају.За огласе плаћа се: на
сваку ријеч или ва број од пет
цифара по 3 новчића за први
пут, а за сваки даљи пут по 2
новчића.

ПРОГЛАС

ОДБОРА ЗА ПРОСЛАВУ ДВЈЕСТОГОДИШЊИЦЕ ВЛАДЕ КУЋЕ ПЕТРОВИЋ-ЊЕГОША.

Браћо Црногорци!

Тешки су настали дани за српски народ послје пропасти српске државе на Косову. Истина, поједини дијелови још неко вријеме животарили су, полагано издишући, али се најпослије и потоња искра слободе и независности у мало није угасила. Паде Лазаревића деспотовина, паде поносна Босна, паде јуначка Херцеговина, најпослије клону и Иванбегова Зета. Неста врховнијех вођа, остаде стадо без пастира.... Наста коначна пропаст. Тад прену гениј српског народа и ули му нову снагу и нову наду у челичне груди. Око духовнијех својих пастира стадоше се прикупљати у Новој Зети, у Црној Гори, одважнији синови нашег народа из разнијех крајева, те отпочеше очајничку борбу на смрт и на живот са освајачем. Дуга је, мучна, крвава је та борба била; то је био рат, коме се знао почетак, а свршетак се није предвидио. Али ко ће сили одољети? И челичне груди подлегну тепицијем, честијем ударцима. Цео народ српски заспа; пака витезова црногорскијех, не видећи ни одакле помоћи, стаде малаксавати. Слабији попустише и предадоше се непријатељу. Духовни пастири, који се дотле ни најмање нијесу одвајали од свог народа, мало по мало такође малаксаше. Плахи и лакоми изда. Наста претешко доба за Црну Гору:

*Бјеше облак сунце ухватио,
Бјеше гору тама притиснула,
Пред олтаром плашане канџело,
На гусле се струне покидале,
Сакриле се виле у ашштере,*

*Бојазу се сунца и мјесеца;
Бјеху мушка прса охладњела.
А у њима умрла слобода,
Ка' кад зраке умру на планину,
Кад ушате сунце у црнину.*

Још један мали ударац, и потоња искра српске слободе и независности угаси се! Али је било још животне снаге у нашем народу, још он коначно није сном мртвијем заспао био, није само имао ваљаног пастира, ваљаног вође, који ће га предводити. И таквог даде тај исти народ. Појави се човјек из куће, која својом наравственом моћи бјеше надвисла све друге; појави се човјек, који својим духом бјеше надмашио све своје савременике, појави се ДАНИЛО ПЕТРОВИЋ-ЊЕГОШ, и Србин поново оживље.... Није потребе, да овдје ређамо, што све учини тај велики Господар; није потребе доказивати, да би мјесто данашње Црне Горе, те дике српске, био какав нашалук, или што друго, да не имадосмо онаквог духа, ка' што бјеше Владика Данило, и као што бјеху до данашњег дана и сви Његови Напљедници из исте Куће.

Браћо Црногорци!

Ево са срећом наврнује се 200 година од тог епохалног догађаја у нашој домовини, 200 година откако сретно господари данашња наша Владачка Кућа, 200 година непрекидне славе, која је уздигла Црну Гору на ону висину, на коју се до данас не диже ниједна на свијету тако мала простором земља, а то све благодаречи оној Кући, коју први заснова Владика Данило.

Браћо Црногорци!

Треба да се сјетимо овог епохалног догађаја при свршетку другог стољећа, да прославимо што љепше тај велики дан, да се том приликом сјетимо свега, што учини наша јуначка, витешка наша Владачка Кућа Петровић-Његоша у течају овијех 200 година; да се сјетимо свију онијех великијех дјела, која би довољна била да прославе и какву моћну државу, и која почини народ црногорски са својим Великијем Господарима из Куће Петровић-Његоша.

За то вас позивамо, да заједнички прославимо велеснајачне дане 7, 8 и 9 септембра ове године у цијелој земљи, а особито овдје на Цетињу, гдје ће дан 7-ог септембра посвећен бити успоми на Владике Данила, оснивача наше династије, великог препородиоца и Оца Црне Горе и оснивача српске независности на новом темељу; овом приликом ће се пренијети Његови земни остаци на Орлов Крш у нарочито за то подигнути мавзолеј; 8-ми септембра посвећен је прослави двјестогодишњице славе владе Куће Петровића; 9-ог истог мјесеца прослава стогодишњице славе побједе, коју су одржали Црногорци, предвођени витешкијем својим Господаром ПЕТРОМ I., на Крусама; у исто вријеме освећење Војничког Стана и благослов почетка новог правца у војсци црногорској. За ову свечаност треба да спремите овамо своје одабране прваке, представнике општина, племена, своје главаре, да својим присуством увеличају славу у нашој престоници.

Браћо Срби на све стране!

Српска државна мисао напла је уточишта у Црној Гори, за њу су се Црногорци кроз толико вијекова јуначки борили и све своје за њу жртвовали, те тако је дохранили и данашњем нараштају предали.

Зато овом приликом, и ако смо раскомадани, и ако смо поудаљени једни од другијех, ипак овијех радоснијех дана надамо се, да ћете преко својих представника заступљени бити у прослави на Цетињу, а сви скупа у духу с нама; да ћете с нама заједно онијех свечанијех дана дијелити сву ону радост, која ће обузети сваког Србина у Црној Гори, кад се само сјети ове славе двјестогодишњице владе наше Владачке Куће, кад се сјети, шта је све та Кућа до данас учинила за Српство, чему ли се још напријед надати може.

Слава Црне Горе — то је слава цијелог српског народа, јер Црна Гора на првом мјесту припада Српству, и све њене жртве за Српство су принесене.

Овом приликом надамо се, да ће и остала браћа Словени, а и пријатељи наше Владачке Куће, пријатељи свију Словена у духу примити учешће у нашој слави, а преко својих одабранијих синова и лично на Цетињу учествовати.

Само жалимо, да због малог простора мјеста, оскудице подвозијех средстава и другијех тешкоћа и незгода нећемо бити у стању заградити своју браћу и пријатеље и задовољити их онако и у оноликом броју, колико бисмо жељели; али најпослије љубав братска и добра воља неће оскудјевати, и ко дође — добро нам дошао.

У очекивању овијех свечанијех дана из дубине душе ускликнимо:

Живио Велики потомак Великог оснивача династије Петровић-Његоша Његово Височанство Књаз и Господар НИКОЛА I!

Живило Њено Височанство Књагиња МИЛЕНА!

Живило Његово Височанство наш Напљедник Књаз ДАНИЛО!

Живиле Њихове Свјетлости Књажеви: Велики Војвода Граховски и Зетски МИРКО и Велики Војвода Захумски ПЕТАР!

Живила цијела Владачка Кућа Петровић-Његоша!

Живио цио народ Српски!

ОДБОР. 56

громки поклич, којима су га свугдје дочекали.

Оваквом љубављу, оваквим одушевљењем и ралашћу није до сада ни један владар дочекан био.

Колико је дирнуло и коснуло се ово јесничког срца књажевог, најбоље су свједочиле сузе радоснице, које му се насилно и нехотице више пута отеше.

Ко је за вријеме боравка књажевог био у српској престоници, тај је сваки морао помислити, да су сви сложни, да у Србији нема ни политичке борбе ни разних мишљења, јер љубав и пријатељство према црногорском књазу, у свакога је једнако искрена, срдана и топла била.

Изгледало је, као да нема у земљи невоље и неприлика, већ да само срећа и радост влада, толико је свако обрадован доласком владара братске земље српске Црне Горе.

И овом се приликом тако јасно потврдило, да одушевљење и братска љубав, сјајнији дочек пружају, него што се може вјештачким путем придобити.

Књаз је у више маха јасно изразио своју радост на овом дивном дочеку и с правом можемо рећи, да га ни Он ни нико заборавити неће.

Приповиједаће са својом пратњом нашој браћи Црногорцима, како су им браћа у Србији дочекали њихова лична владара.

Љубав, која је везала два српска владара заједно и њих својим жаром и старој неслози ће моћ емоциона бити.

Српски народ из унутрашњости Србије и Аустро-Угарске причаће својим млађима о соколу црногорском и његовој личној пратњи. А заступници свјетског јавног миљења изијели величанствену слику братског дочека и братске слоге.

Малене су и Србија и Црна Гора, али кад је љубав и слога чврста и јака, биће и оне веће и снажније.

Овогодишњи Видов дан колико је био тужна свечаност за Србе, толико је више радосни вјесник љепше и боље среће Српског народа.

Са неслоге и раздора изгубио је Србин на Видов дан, своју царевину и слободу и баш на Видов дан, тога истог дана последи много година, укида се моћ неслози крстој у престоници српској и два српска владара гле се и љубе и тврду вјеру заједно, да ће сложни радити на бољитку српске будућности и старе ране косовеке заљечити.

Многи народ кличе им од радости осана, и угледајући се на слогу својих владара враћа се кући својој, да овај примјер њихов и на своме дому и у својој околини шири.

Веће и љепше свечаности, искреније и топлије љубави од ове не бјеше још.

Срећан ти пут лични витеже и владару кршине Горе Црне, приповједи нашој браћи а твојим поданицима, о љубави којом су те Срби дочекали, односи им братске поздраве и жељу, да из ове залогѣ љубави свима нашим Србима љепши и ведрији дани свану.

А вас двоје, који народом српским владате, ослањајући се на њега, порадите и потрудите се да српске ране што прије заљечите.

сједник Академије и тако замолио, да буде кратак у овој прилици, то узима слободу, да у име своје приступне бесједе прочита свој састав: „Краљевић Марко и Троглав Арапин.“

Присутни су с најљом саслушали овај најновији плод јесничке музе нашега јесника, академика, и кад је завршио, био је поздрављен са одобравањем. На то предсједник Академије, г. Милићевић, рече: „Господе Академици!“

У овај свечани, у овај историјски тренутак, ја не могу прећутати једну реч јетку јесму нашега јесника. На глас: да се Српска војска приближује Косову, Змајева је вила покликнула:

„Са Авале, са Ловћена,
Једна труба труби,
Авала се приближује,
Да Ловћен пољуби!“

.....

Ако ј' санак, лијеп је санак,
Свијет нек му се дивни
Вјекови нам већ дугују,
Да тај сан оживи!

И тај санак — данас је јави:

Два узвишена владара од двије се-
стринске државе, ето, братски сједи један
уз другога и, пред Њиховим Свијетлим
лицама, јесник Змај ступи у Српску Кра-
љевску Академију!

Проглашујући ту срећну јаву, ја мо-
лим новог Академика, да изволи, уз наша
срдачна честитања, примити ову диплому!

И пружи новом академику диплому,
коју овај прими поклониши се.

На то предсједник заврши:

„Узвишеним, Сјајним Гостима подно-
сим још једном најбољу благодарност за
милостиву пажњу према Академији.“

Скуп је свршен!

Сједница би закључена и Његово
Височанство Књаз и Његово Величанство
Краљ честитаху лично новом академику,

О ЗДРАВИЦИ Њ. В. КЊАЗА НИКОЛЕ

биоградска „Српска Застава“ пише:

Као што се могло очекивати, здрави-
ца, коју је Књаз Никола написао нашем
Краљу на свечаном дворском ручку 16 т.
мј., изазвала је велику пажњу овдје и на
страни и постала је предметом комента-
рисања. Здравница је важна са више раз-
лога, прво за то, што ју је изговорио
владац, који је својом дугом и паметном
владавином стекао велики ауторитет код
балканских народа, и после, што је Књаз
познат као опрезан политичар, који мјери
своје ријечи и пазити шта ће казати кад
јавно говори. Здравница ова постала је
важна и по томе, што је потекла од „једи-
ног пријатеља покојног цара Александра
III,“ чији су нитини односи са царско-
руским двором и данас остали тијесни и
повјерљиви као што су били за вријеме
владавине Александра III. И на посљетку
и по мјесту, на коме је изговорена и по
времени, кад је говорена, она је једна из-
јава од еминентно политичког значаја. Да
ли је случај, или рачун, не знамо, тек
здравница је, по времену кад је изговорена,
уједно и индикатор одговор грофу Голу-
ховском и г. Калају, нарочито овом по-
сељем, који је тако отворено открио
освајачке намере Аустро-Угарске на Бал-
канском Полуострву. Посље онаких галичко-
мађарских пасртања на наше праведно
аспирације на Балкану, здравица је Кња-
жева дошла као поручица.

Ми честитамо Књазу, што је умно да
наје ријечи које су вјерно истумачиле
мисли и осјећаје српског народа. Јер,
овога пута, Књаз Никола понова је изнио
пред Европу национални програм српског
народа на чијем остварењу и он, сво већ
36 година како непрекидно и неуморно
ради. То је онај исти програм за који је
велики Кара-Ђорђе, у почетку овога сто-
љећа, дигао на оружје српски народ у Шу-
мадији, онај програм, који је прихватио
Краљ Милош и неумри Кнез Михаило и
који је доклек продужио и Кнез Милан.
Па и ако је тај народни програм васалног
Кнеза Милана Обреновића узвисио на до-
стојанство независног Краља увеличане
Србије, ипак је он злим удесом за неко
вријеме у Србији био напуштен. Али, ве-
лике традиције дома Обреновића, његовог
су сина брзо повратиле на праву стазу,
а свијест и постојаност српског народа
показали су се несравњено јачи од оних,
који су малодушно и кукавички испустили
из својих руку ону заставу на којој стоји
записано: ослобођење и уједињење срп-
ског народа.

Ето зашто се ми радујемо што се
чула озбиљна ријеч са озбиљна мјеста, која
је српски народни програм који је програм
и српске либералне партије, понова ож-
вила. Био је то и згодан тренутак да се
зидина Биограда одјекне Будим-Пештанска
пријетња, да се Аустро-Угарска спрема на
освајања на Истоку и да се ми томе имамо
безусловно покорити. Па то је одавде до-
стојно одјекнуло, да српски народ није
африканско робље с којим се може по-

на се онда удаљити праћени Својим висо-
кодостојницима.

* * *

Његово Височанство Књаз Никола
одликовао је посјетом Својом и нашу
патриотску-просвјетну установу — Дом
Св. Саве. Посједа ова, учињена у друштву
са Узвишеним Домаћином, извршена је
посље посјете у свечаној сједници Краљ.
Академије Наука. Било је без мало 5 ча-
сова, кад су се Његово Величанство Краљ
са Својим милим гостом упутили из Двора
у Дом Св. Саве.

Улице, којима се Високе Владарачке
особе по том путу пролазиле, биле су ок-
ћене густим редовима свијета, а сама
Душанова улица од угла Которске на све
до иза Св. Савског Дома била је тако
дупком пуца грађанства обојега пола и
многбројне школеке дјете, да је готово
једва мало простора остало по средини за
пролаз. Дјечича Дунавских основних школа
бјежу површена испред своје лијепе и
величанствене школеке зграде. Женска дје-
ца држаху у ручицама пукетиће које су
доцније бацала у кола српских Витених
Владара.

Узваци „живио“ и „живјели“, који се
низ Которску улицу приближавашу Душа-
новој улици, наговјестине долазак српских
владара. А кад се појавише кола, у којима
су сједили Његово Величанство Краљ и
Његово Височанство Књаз, захори се урне-
бесно „живио“ и „живјели“ из хиљаде
одраслих и млађаних грађа, а женска школ-
ска дјечича осунуе бацати цијеће на срп-
ске Владаре, који су радосно захваљивали
на овим чистим и искреним изливима ода-
ности и љубави.

Из Св. Савског дома српски Владари
упутили су се улицом везира Соколовића
до реалке, па одатле у тврђаву, пошто је
Његово Височанство Књаз Никола желио,

вољи трговати. Не можемо допустити
да се понови најезда која је прије
пет стотина и више година лишила сло-
боду Бугаре, Србе и Грке. Било би
то у толико жалосније, што просвеће-
ност нашега стољећа претставља политичку
зрелост у државника балканских народа,
којима је морало постати јасно, да нагон
самоодржања и истовјетност политичких
интереса упућује све нас на тијесну дру-
жбу за међусобно помагање, и да наше
међусобице не смију помрачити наше умо-
ве, те да због споредних интереса и спо-
рова заборавимо на дужности, које нас
упућују на ужу заједницу, без којих наша
политичка независност постаје играчка у
рукама нашега омиштега непријатеља.

Ово се у првом реду тиче нас Срба
у Краљевини и Књажевини, јер нам је
Ханibal већ пред капијама. Наше зајед-
ничко и сложено поступање, у свима пита-
њима која се тичу нашега политичког
опстанка, мора постати једна догма која
се ничијим интригама не може више обо-
рити. Само слога између Србије и Црне
Горе може храбрити и кријенити наше
санароднике које је притисла туђа власт.

Аустро-Угарски министри мудрије би
учинили, кад би мање провоцирали и кад
би се оканули освајачке политике на Бал-
кану која би свјетски мир могла да доведе
у велику опасност. Таква политика при-
морава и нас и друге да се до зуба ору-
жимо и да чувамо свој барут у сувоти.
Ако је суђено, да балкански народи кроз
ту ватру прођу, нека се и то збде. Они
су свјесни да би симпатије цивилизованог
свијета биле на њиховој страни, и да се
би дуго остали усањени у борби за сло-
боду и независност.

Новосадско „Наше Доба“ пише:

Петсто седам година минуло је, како
је цар Лазар, уочи косовског боја, поди-
гао златан пехар, да наздрави првом јуна-
ку, Милошу Обилићу, али не као јунаку,
који животом својим хоће да спасе „народ,
крупну и поштење,“ него као „првој вјери
а потоњој невјери.“ Добри цар је био
обманут те је изузео круну ријеч, за
коју се одмах сјутрадан љуто показао,
увјерив се прије него је испустио своју
мученичку душу, да Милош Обилић пије
невјера него први српски јунак, јунак над
јунацима, чије је име остало вјечно у
памети и устима народним, златним словима
уписано не само у књизи српског него и
свију народа, којиштују што је племенито
и узвишено.

Посље петсто љета ето нам у данаш-
ње дане, посље нечувених јада и мука
српског народа, и друге здравнице,
али не здравнице, у којој се са болом у
души изриче невјера свога рођеног брата,
него се изриче вјера у свога брата,
вјера у народну будућност. Ту здравицу
кажује српски независни владар другом
српском независном владару, којих преци
а за њима и они сами, стресав јарам
многовјековног робства, извојевање нову
народну слободу, основаше нову српску
постојбину.

да прегледа подофицирску пјетачку школу
и упозна се с њеним уредбама.

Пред школом подофицирском дочекали
су Их питомци њени постројени у разви-
јеном фронту. Његово Височанство Књаз
поздравио их је са „помози Бог, јунаци!“
а питомци грмнуше као из једног гласа
„Бог помагао, Ваше Височанство!“

Затим је Његово Височанство са
Својим домаћином прегледао све школеке
просторије и питомачке станове, на се о
свему веома похвално изразио, тим више
и радосније, што и он намјерава да уста-
нови у Црној Гори једну оваку школу,
која ће црногорској стајаћој и народној
војсци давати способне ниже старешине.

Из школе су српски владари отишли
у конак, гдје је смјештен генералштаб,
па су посље прегледали повећу количину
старинских топова и мерзера, што бјежу
постављени испред конака. Његово Висо-
чанство овдје се по дуже задржало, раз-
гледајући топове, међу којима имаде нај-
новију историју Србије и Биограда.

Овом приликом Његово Величанство
Краљ одвео је Свога Госта у парк код
конака, одакле је диван простран поглед
на Српјем и Банат. Ово је доиста једна од
најчаровитијих тачака наше Престонице,
која се и иначе одликује својим живопис-
ним положајем. Ту се Књаз подуже задр-
жао и изјавио, да га положај и поглед са
града на околину доиста усећајује.

У вече је цијела Престоница била
освијетљена. Сви домови бјяху освијет-
љени, а онај дво Теразија од Лондона до
министарства правде просто се може рећи
да је пливао у мору свијетлости, коју про-
сипаху хиљаде електричних свијетлака.
Свијетлост је било као на дану. Поједине
зграде истичале су се својим лијепим и
величанственим освијетљењем, као н. пр.
општинска кућа и грађанска касина, са
којих се се свијетлили монограми српских
владара Краља Александра и Књаза Нико-

Књаз пјесник, који је назда спреман
за духовиту ријеч, било у пјесми, било у
простом говору, којег не могаше нигда
заглушати звек хаџара ни грмљави то-
пова, није изненада, говећи тренутном
осјећају и мисли, казао ту своју епохал-
ну здравицу, него ју је готово изнио на
диетку артије и прочитао, рекавши нај-
прије: да хоће да је тако каже свијету
на видину, да јој се неби што додало или
одузело, да се не би изоначала. И она
је слободно и некрену казана, омахапа
осјећајем правог Србина, поузданом смје-
лошћу јунака а тактом мудрог дипломате.

Како признају и туђинска јавна глас-
сила, и заступници страних сила саслу-
шали су са великом пажњом ту здравицу,
или је у први мах не разумјевајући са
свим због страног језика или јој не до-
стижући права значаја и замахаја; али
кад се њени таласи разлише те је они
боље проникли, они јој се задивили и у
великом се чуду нађоше. А што још већи
значај даје тој здравници, то је оно, што
се докучује у даљем и дубљем размиш-
љању о њој. Помислила се, да књаз-пјес-
ник не би тако оштро и одлучно нагласно
српске тежње, да му здравица не бјеше
најприје у Петрограду саслушана и одо-
брана.

Пије дакле књаз свом владарачком
брату дошао просто у госте, да се с њим
заграли и изљуби, него да они — тако се
каже одмах у почетку здравнице — „пзми
јене своје мисли за добро народа свога.“

Све ријечи у овој здравници изречене
су као у неком програму за васколики
српски народ, али су изречене као од
брата брату, без пошвијетског народног
заноса и охоче и без увреде каквог дру-
гог народа. Искрено, чисто српски, без
ушњања и завијања, а јасно дипломатски,
да свако разумије а не осјећи не узрије-
ђеним. „Своје се не да а туђе се неће!“
— на зар може бити што посебичије,
племенитије казано?

С тога и страни листови, говорећи о
тој здравници, кажу, да је она дипломатски
казана, да је у њој много, покрај све своје
збијености, казано, са пуном ораторском
елеганцијом и пјесничким полетом, али
ништа ни за кога зазорно а још мање
увриједно..

Дакле, Срби браћо, утубимо добро
ову здравицу, она нека нам је програм,
извађен из срца а добро промишљен.
У њој је српска озбиљна ријеч казана,
која ће одјекнути у ерцима свију Србаља.
Књаз је као неки српски геније, окрије-
пљен српским осјећајем а надахнут пјес-
ничким пророчанством, дошао међу Србе
у други крај њихове постојбине, да их
опоји својим осјећајем и задахне духом,
чилим, ведрим и снажним, какав само из
вилинских гора јуначке Црне Горе може
завијати. Опани се, Србине, слогом, коју
ти препоручује твој јунаштво прекласени
и огледани књаз и овјенчани пјесник, па
ћеш бити „јак на дому и од других уна-
жеп,“ бићеш спасен. Ова озбиљна, ова са
јуначким и пјесничким надахом казана
ријеч нека ти, Србине, припоје за срце,
те ће за њом пристати и озбиљно дјело.
Остани се погрда, нађења застава и дру-
гих сокакних закардија, за дјену прилич-

ле, направљени од електричних свијетли-
лака. Густе гомиле свијета таласашу
се до неко доба ноћи по главнијем улицама,
уживајући у дивном освијетљењу и при-
птавајући један другоме силне удесне
овога значајнога дана.

* * *

Свечана представа била је заказана
у 9 сати и 15 минута. Представљало се:
једна слика из трећег чина позорнице
игре „Душан Силић“ од М. П. Шапчани-
на“ и први и трећи чин „Суђаје“ од Лу-
бинка, музика од Јосипа Маричковића.

Улице од двора до Позорнице биле
су закрчене свијетом који је бурно поздра-
вио Њихова Величанства и Високог Госта.

Представи је присуствовао дипло-
матски кор, министри, господа из свите Њ.
Височанства, генерали, виши чиновници,
официри и многи одлични грађани са госпо-
ђама.

Кад су се Њихова Величанства поја-
вила у ложи са Високим Гостом, публици сва
устаде, а позорнични оркестар засвира
прво црногорску, па српску химну. Када
се химне одсвиране, Њего Величанство
Краљича Паталија сједи с десне стране, с
лијеве Његово Величанство Краљ, а између
Њих Његово Височанство Књаз, који је
са живим интересовањем пратио представу.

Свијет се пред позорницом никако
није хтио разлијезити до краја представе.
— испративши Њихова Величанства и
Високог Госта бурним усклицима. Како
при Њиховом доласку у Позорницу, тако
и при одласку — просторије пред Позо-
риштем трепериле су у мањичкој свије-
таости.

них, а лати се у духу ове здравце збиљски и мушки озбиљног посла па ћеш само тако бити јак и уважен на дому и ван дома. Бог да поживи оба узвишена владоца!

Задарски „Српски Глас“ пише:

Здравица Књаза Николе у Краљевском двору у Биограду сад је само круна на оном великом преображају, што се онако брзо извршило на балканском полуострву.

Заиста здравица је значајна. Она у име Србије и Црне Горе, у име свега Балкана присваја за балканске народе, на очиглед свега свијета, начело народности, на коме се Европа преобразила, а супрот свију сумња што су се проносиле о будућности балканских народа. Она истиче љубав браће трију вјера супрот носиоца лажне културе на балканском полуострву, који од скоро проповиједају: да браства не може бити без једне вјере.

Заиста ова појава није само значајна, него је она, према недавнијем жалоснијем приликама на балканском полуострву, чисто чудесна. До јуче говорило се, и да нас се понавља, како ће се ови Срби Србијанци и Црногорци међу собом поклати, како ће се они опет попутати с Бугарима и Грцима ради једне Македоније. Али та црна слика од једном је, у једном часу, ишчезла. Књаз Никола проговорио је у име свијех Балканаца, то на сред Биограда, као и на Цетињу, у двору Обреновића, као у „својој“ дому.

За њега је ово био заиста најрадоснији дан, јер га је он прихватио и створио. Он је с тога онако могао говорити. Али је овај дан исто тако радостан за све балканске народе. Јер Књаз је Никола очистио срца од хрђе и опрао образе од срамоте.

А ова ријеч не може никога смутити, ко поштено осјећа и право мисли. Она не објављује рата. Она не пријети никоме. Књаз Никола рекао је: „отето, проклето“.

Ипротив, здравица је Књаза Николе вјесник радости свему свијету, а највише Европи и државама најближијем и у балканским пословима најзанимљивијим. Јер он је казано и доказао, да балкански народи могу живјети и хоће да живу својим животом. С тога престаје брига међу великим државама о подјели балканског полуострва, бито материјално, било идеално, по сферама интереса. Најближе и најзанимљивије државе, Русија и Аустро-Угарска, најлакше се могу умирити и погодити, и своје интересе очувати на овом програму. Напонос наша монархија, као што има најбољу своју основу у правној и законитој равноправности свију својих народа, тако ће у овој основи наћи наравну копча за свезу са слободнијем балканским народима.

С тога ми не знамо били смо од гњева плаћули, или би смо пренули у грехотан смијех, гледајући како загребаки „Обзор“ без потребе преврћа очима и без невоље рони сузе на здравицу Књаза Николе.

„Обзор“ се, у чланку о здравци Књаза Николе, с почетка радује, тобоже, овој ријечи и весељу у Биограду. Али овај „први балкански лист“, како га његови називљу, хита и брзо каже, како се он не слаже у неким тачкама Књажеве здравце, јер он тежи за унијем, што српско није, тежи управ за хрватскијем, а он то подносити не може и он свога права не упушта. „То је оно, што у очима сваког свјесног Славенина мути ведрину биоградских свечаности“ — каже „Обзор“.

Иако је сад погодити каква је осјећаност покривена шуљином ових ераза. Јер Хрвати немају ништа свога и немају никаква права у земљама балканским. Њихови су интереси спојени у државном погледу са интересима монархије аустро-угарске. А о тијем интересима нека не врди бригу овај намет-балканац. Има ко мисли и ко се стара у Бечу и у Будимпешти. Кад они не зазиру од програма Књаза Николе, може и „Обзор“ мирно спавати.

Ми Срби и Хрвати аустро-угарски, ми ванбалканци, колико се искрено можемо радовати здравци Књаза Николе, јер највише боје дане браћи на балканском полуострву, могли бисмо се још огријати на његовијем ријечима, прихватајући за нас његов програм у погледу морално-народном. Књаз Никола истакао је вјеру народности, подлажући њој и сваком остављајући на савјест своју вјеру црвену.

Али то су оне тачке, гдје се загребаки листе разилази. То су оне ријечи, које муте већ помућене погледе загребакијех политичара, једино њих, а никаква свјесног Славенина. У истом броју, на првом мјесту, он износи јединство држава, на које нас Рим упућује и води као подугу и упориште славенске мисли — говорећи овај пут у име свију Славена са истијем правом, којим говори у име Балканаца.

И у ствари, само ова луда мисао загребака, ова лажна култура, које се Европа одрекла и сад се само у Загребу преживља, која потиче вјерско питање и

живља у негацији српског имена, мути слогу и кочи напредак, али сад само нама јужнијем Славенима у Аустро-Угарској, ванбалканцима, на које се не простире српски програм Књаза Николе.

Треба да је нестане међу нама, као што је нестало оваких и других узрока раздору на балканском полуострву. Кад ће нестане, тад ћемо и ми амо проијевати, као што ијевају данас они онамо, у Биограду и на Цетињу.

РУСКИ ЛИСТОВИ О ВИДОВДАНСКОМ САСТАНАКУ.

Полузванични орган руске владе, „Норд“, што у Паризу излази, са потпунијем задовољством, пратио је видовданске радосне дане, и радно да упозна запад са приликама српскијема; саопштавајући здравцу Н. В. Књаза Николе, изјавио је увјерење, да ће наћи одзива у цијелом образованом свијету; а на сами Видовдан дошло је на првом мјесту следећи чланак:

Данас стиже Књаз Никола, Господар Црне Горе и Брда, у српску Престоницу. Наши су читаоци упознати са припремама које Краљ Александар и сав народ чине за достојан дочек суверена Књажевине Црногорске, али прави значај ове посјете није у свечаностима и весељима која ће бити том приликом. То што тој посјети даје нарочиту важност јесте политички и национални утицај, који ће она извршити на блиски развој у земљама балканским.

Ни Краљ Александар, ни Књаз Никола нијесу прикривали замашај свога састанка. Сам дан састанка јесте читав један програм. И доиста, то је 15 јуни 1889 Видовдан, када је српска Царевина, чији је саставни дио била и Црна Гора, срушена на пољу Косову, и од кога времена оба дијела српског народа живљаху одвојени један од другог.

Црногорци су вазда сматрали, као одлични престаници племена српскога. Земља њихова бјеше најљепши украс краљевске и царске круне негдашње Србије, и бјеше апанажа принцевима наследницима од Неманића династије. Тако је било, кад је као властник од Зете, Душан Силни предузео краљевску власт од оца свога Стевана Уроша Дечанскога.

Од кад су објили кризу својом таласе Ситице, ријеке на Косову, Црногорци су сачували у сјећању старе славне традиције, и неспречајиху бити још жив остаток царевине Душанове.

Али данас, 506 година после Косова, благодарећи и старању њихове старе сестре Русије, изгубљена браћа српскога народа, опет су се нашла у толикоме загрљају, и ако њихов састанак нема никаквих угрожавања за будућност. Од кад је царевина турска више пријемљива за пријатељска осјећања према народима балканског полуострва, несугласице, које би могле постојати, регулишу се другим средствима, а не оружјем. Са тога разлога, и Књаз Никола, обављајући свезу прикључу на Косову, не подноси Краљу Александру пламени мач; већ то што под носи своје Краљевског брата, јесу народ не и вјерске традиције српскога народа и словенскога племена, чији је и он чувар на балканском полуострву.

Јер то што је до данас сачињавало несрећу малих држава југославенских, јесте, што они заборављаху своје поријекло и свој особни карактер, пригрливши принципе и доктрине страначке, које су доприносиле развоју западњачком, али су на Балкану створиле само анархију.

Од кад је увлачачем западним почело расуло словенскога народносног духа у Бугарској и у Србији, под лажним изговором „културне мисије“, већ се даје догледати коначни циљ овога дјела. Није ли се, приликом отварања фармазонске лозе у Будимпешти, доиста ту скоро видио представник фармазонског реда из Србије, — у осталом малобројног у тој земљи — гдје честита влади угарској на њеноме држању, тако увредљивом за Српску Краљевину? Кад је ко по духу западњак, онда се не треба ни мало чудити, да је тај осјећај стран у Србији.

Црногорци, као што је врло умјесно примјетио и Књаз Никола у једном интервјуу у Бечу, остали су непријатељски за сваки страначки утицај. У измјени братског пољубца са Краљем Александром, баш на Видовдан, васкршавајући успомене на славну прошлост, указује се и на сретва, којима ће се достићи ка мети, која ваља непрекидно да лебде пред очима српских суверена. То је значај посјете Књаза Николе у Биограду.

На овој основи вјерске и народне заједнице, једино је могућа сагласност балканска. Једном прожети овим идејама, народи југословенски неће дуго чекати да абришу у својим односима дух неповјерења и ружнога наметања, које је носила међу њих дотична перфидна дипломатија, и сва ће се питања, по том, регулисати и братски и лако. Ако и гдје има

народа, који је патио са своје неслоге, то је доиста народ српски. На застави његовој и дан данас се лебди карактеристична девиза: „само слога Србина спасава.“ Братски поздрав који доноси Књаз Никола Краљу Александру, сигуран је, да ће наћи и топлога пријема.

— Петроградске „Новости“ износи на првом мјесту да је Књаз Никола у српској престоници необично сјајно предугрет и дочекан од стране Краља Србије и народа, поставља овако:

„У животу Србије и Црне Горе овај догађај има велику важност. И ако су Србија и Црна Гора државе српске, ипак односи између њих за извесна времена нијесу се одликовали искреношћу. Књазу Николи приписивали су рђаве умислије противу Србије. Аустројска штампа, у свакој прилици, раснађивала је ватру омразе између ове двије братске државе.

Догађај од 15 јуна ов. год. мора учинити крај свима тим интригама и силеткама.

Књаз Црне Горе, поглавар славне династије Његова, који ове јесени слави 200 година владавине те династије, први пут долази у Биоград, и уз то у историјски дан, — кога дана Срби чине помен јунацима који су изгинули за вјеру и отачество на Косову 15 јуна 1389 год. Србија и Црна Гора доживјеле су срећније дане. Њих вјечити непријатељ излази се у жалосном положају, а Србија и Црна Гора расту и цијетају.

Одавна је сваки Србин желио да обије ове српске династије живе у најбољим и најискренијим односима. Сада се ето та жеља испунила, и на балканском полуострву учињен је корак да се створи политички савез. Без какве сумње ово зближење између Србије и Црне Горе извршено је по савјету Русије, чија је политика у томе правцу потпуно одређена у поточе вријеме.

Ми од свега срца и из дубине душе поздрављамо састанак два српска Владара, — тај нови доказ зближења балканских држава, као извор њине будуће снаге и као нови корак за склањање балканског савеза. Само удружење међусобно, моћиће обије државе успијешно одбранити своје законите интересе и учинити крај туђинској политици грабежа.

Србија и Црна Гора имају свака своју историју и своју династију. Нека се обије развијају самостално, слободно, али једна с другом у политичком савезу, неопуштајући се ни најмање да ли то одговара „програму“ аустројске политике или не. Србија и Црна Гора нијесу васали аустројски и немају потребе да воде рачуна о њеним упутствима.

Ми искрено желимо да 15. јуни постане за обије државе почетак нове и срећније епохе.“

„Московске Вједомости“ на првом мјесту између осталог наводе:

Посјета црногорског Књаза Николе у Биограду и дочек што му је приуштио Краљ Србије са својим народом, јесте догађај, који ће имати велики утицај на будућу судбину балканских словенских и православених народа, измијенивши савијем досадашње њихове, кат-кад доста неискрене односе. Да се оцејни значај овог догађаја, треба имати пред очима следеће.

Ма да становиштво Црне Горе и Србије припада једном истом словенском племену и неговниједа једну исту православу вјеру, њихови Господари нијесу се до сада међусобно походили, ма да је то народ желио.

Тијем антагонизмом највише се користио Аустројска, која, од берлинскога конгреса, добивши право да управља двијема балканским провинцијама, сматраше, да је она позвана, да руководи судбом балканских држава, приговориши улогу њихове заштитнице против Русије, која тобож тежи, да завлада балканским полуострвом.

Али свака политика, која не потиче из фактичких и историјских прилика, него је створена само интригама, свршава, тек се обмана објелодани. Тако се догодило и са аустројскијем симпатијама на Балкану.

Тек су се односи између Биограда, Беча и Будимпеште промијенили, онај антагонизам ишчезава, тијем рије, што између Србије и Црне Горе није било никак озбиљног раздора, напротив за вријеме династије Карађорђевића и династије Обреновића постојала је тијесна свеза са црногорским Господарима.

По себи се разумије, да је и промијена, која се збила прошле године у односима између Русије и балканских држава, које признаше високи ауторитет и покровитељство своје изабавице од мусулманског јарма, јако утицала на међусобне односе ових држава, и из

корјена их промијенила. О пређашњем неповјерењу нема већ ни говора. Напротив црногорски Књаз дочекује се у Биограду као драги гост Краља Александра, граду као драги гост Краља Александра, који има тамо доби Краља Александра, који има тамо доби на престојеху прославу двестогодишнице владања династије Петровић-Његова.

Московско „Руско Слово“ говори поводом посјете Књаза Николе у Биограду у уводном чланку овако:

„У Србији се ових дана годно догађај, коме је, без обзира на његову привидну малозначајност, суђено да у историји Словенства буде почетак новог историјскога периода. Господар Црне Горе, ошченичани лаворикама побједника и пјесника Књаз Никола, посјетио је престоницу Србије и њеног младог владоца, и громко изјавио у својим бесједама потребу уједињења балканских Словена међу собом, и свију са „северном браћом“, то јест са Русијом.

Ово је први случај да Србију походи Књаз Црне Горе, која је по народу, по језику и вјери исто што и Србија, — један народ. А да је дошло до ове посјете, помогле су промијене не само у спољним, но и у унутрашњим односима словенских земаља. Није давно било кад се држало да се о посјети не може ни мислити, али то није записано од Књаза Црне Горе и његова народа, који свагда остадоше вјерни словенској мисли и вазда тачно размјераху циљ и задаћу Русије.

Црна Гора никад није била играчка у рукама држава, које су непријатељ Словенству, те за то никад није ништа учинила што би било штетно и противно словенским интересима, или интересима ове или оне словенске државе. То се може објаснити само тим, што Књаз Никола никад није имао других циљева осим доброта свога народа, да за њега нијесу онетјала династичка питања, која би се косила са жељама народа, и што је он остао представник својега народа који није подијељен на странке у народним и државним питањима.

Словенски народи уписаће Књазу Николи у велику заслугу, што је заборавио и опростио све увреде и што је први дошао у Биоград да утврди свезе, које треба да постоје између двије државе српскога народа.

У својој здравци о вечери Књаз Никола је намјерно потезио да је старо српско царство пропало само због унутрашње неслоге, и да ње није било, никакав непријатељ не би могао одовети Србији. Књаз је позвао на слогу, на тијесни савез с народом, који ништа туђе не жели но само да сачува оно што је његово. Права очинска ријеч Књажева морала је дубоко потрести свакога у Србији . . .

Књаз Никола зна добро да високе задаће, које себи поставља један владаца, скупљају око њега све странке и задобијају му симпатије, не само сродних словенских племена, но и оних вржава, у којима нијесу заборавили поштовати витештво, истину и тежњу свијетлом, узвишеном идеалу.

И у тако тијесном јединству народа с владоцима, њима не могу шкодати никакве сплетке.

РАЗЛИЧИТО ИЗ БИОГРАДА.

„Застави“ пишу из Биограда с пута Његовог Височанства Књаза: „Кад је угледао друштво горске врхове, Књаз се онда побожно и стојећи прекретио, те гледајући према друштвојем српским манастирима, а нарочито према Раваници, гдје су моћи цара Лазара — он се је гласно молио Богу, као и Његова пратња“.

— Уз пут по Угарској, куда живе Срби, ма да је било у јутро рано и киша излазили су по жељезничким станицама, да поздраве Његово Височанство. На клицање „живио!“ Његово Височанство излазило је на прозор и руком откоздрављао. Тако је било у Карловцима, у Чортановцима и т. д.

— Бечка „Н. С. Преса“ донијела је телеграм из Биограда, у ком се вели: „И ако су биле разаслате многе позивнице угарским Србима и обећала била бесплатна храна, ипак их је само неколицина овамо дошло.“ Биоградски листови општро жигашу ову лаж, истичући сметње што је угарска полиција стављала на пут угарским Србима, да не иду у Биоград, и тврдећи, да је у пркос свијех сметња, само жељезницом стигло 1500 Срба из Угарске, а много више парабродима.

„Вечерње Новости“ доносе према тачнијем податцима, да је за вријеме свечаности из Угарске стигло 8217 гостију само парабродима. Осим тога много се превозило лађицама.

„Јавно Мњење“ тврди, да је за вријеме свечаности стигло у Биоград у све из Аустро-Угарске 16,065 путника.

— На повратку из Биограда, у Карловцима, куда је ноћу воз прошао, грађанство је било изашло запањеним буктињама, да поздраве Високог Путника.

(Поздравна ријеч Гиге Гершића). Биоградски „Мали Журнал“ пише: О посети на Великој Школи, коју је Њ. В. Краљ са својим Високим Гостом учинио, имамо на крајно још ово да јавимо. Кад су Краљ Александар и Књаз Никола ступили у дворану В. Школе, тамо их је дочекао цео професорски колеџијум. На реду је био да се престаје прво правни факултет. Г. министар просвете, представљајући исти факултет, престаје је прво г. Гиге Гершића, професора В. Школе и старешину правног факултета. Пошто је Књаз Никола са г. Гершићем проговорио неколико ријечи, г. Гершић је поздравио владаре једном импровизираним, кратком бесједом, која се својом патриотском садржином свима допаде, који су је чули. О тој поздравној ријечи прерује се у Биограду много говорило, и многи су се интересовали, шта је говорио први говорник у Србији. Да ту поздравну ријеч Гершићеву не би доносили из друге руке и да би задовољили наше читаоце, ми смо се јуче потрудили до г. Гершића и умолили га, да нам исприча ту његову кратку бесједу. Г. Гершић, као скроман човек и зато што он ту ријеч није нарочито спремао, дуго се устезао да нам исприча своју бесједу, али пошто смо му објаснили, да је лако могуће, да ће још који лист исту бесједу по чувењу донијети, што смо и сами мислили да учинимо, и да тада може нетачно да се изнесе, ипак се ријешило и по његовом сјећању поздравна ријеч, коју је упутио српским владарима, гласи овако:

„Молим да ми Ваше Величанство и Ваше Височанство благоволе допустити, да и мимо одређени програм у једној краткој ријечи дам ма и слабога и блискога израза овом дубоком осјећању, које у овом свечаном, управ историјском тренутку и нас, већ сталожене и хладне преставнике озбиљног и сувопарног научног рада, скромне и тихе посленике овога највишег просвјетног завода српског просвјетног и загријева неким необичном топлином, узбуђује неким особитим поетским заносом, који тражи гласнога и живог израза. Ово нијесу одмјерени поздрав и изливи оне опште међународне куртоазје и учтивости, какви се чују при посјетама и састанима владаљачким, него су ово изрази и изливи, који без званичног филтра и одмјеравања, елементарном снагом извиру непосредно из дубине осјећајнога врела и кипећи продире кроз обиљежену ограду, те се не дају утиснути и свести у калуп програма. Оно, што смо ми некад снјевали у сновима своје младости, што су пјесници у својим стиховима прежељкивали и што је у бесједничким декламацијама као лијена патриотска жеља истицано, то сво сада стоји пред нама као радосна јава, као један величанствен политички — културни факт, с којим ће наши пријатељи моћи и радо хтјети, а наши непријатељи морати да рачунају. Крвна национално-историска веза, која је и до сад вазда постојала као претежно духовна и морална спона међу рођеном српском браћом у слободној Црној Гори и слободној Србији, та је веза данас добила свој чврсти завршни печат, који је ударен на овај свијетласт истак историје наших дана братским састанком и споразумом између два узвишена српска владара. Кад мало прије рекох, да је то један велики политички факт, онда тиме хтједох да дам овоме радосном догађају његово право значење и обиљежје, по коме он неће бити само тек једна пролазна појава, коју је родио један тренутак меког расположења и платонизма, који може да сијне и затрепери у дупи као ракетла, па да се онет угаси, него ово је једно извршено дјело извршене државничке свијести и интензивног националног осјећања, дјело неизгладиво, које је трајно и поуздано залога за спас и васкрс Српства. И с тога данас не само слободни синови Србије и Црне Горе, него и синови осталих српских покрајина, који још носе тежак мученички крст туђинског господарства, радосно и жељиво упуру своје одушевљене погледе у ово, што ми овде пред собом гледамо, јер су сви проникнути надом и увјерењем, да ће то бити Српству и Словенству на радост и утјеху, а на — „страх врагам!“ Да живе братски удружени заточници и посиоци завјетне српске мисли, узвишени Господар Србије Краљ Александар I и витешки Господар Црне Горе и Брда Књаз Никола I. Живјели!“

(Новинарски банкет.) Биоградски „Мали Журнал“ пише: Да би се страни и српски новинари што боље међу собом упознали, то је Новинарско Удружење у част њихову давало и банкет у Гранд Хотелу. Од страних новинара били су: Г. Г. Евжен Лотије, уредник париског „Темпера“; Норман, дописник Стандард-ов, и Лондонске Централне Агенције; Горталов дописник Казанског

Телеграфа; Духовецки, дописник Руске Телеграфе; Агенције; Вивијан, сарадник Лонд. Недјељног Прегледа и дописник Дели Телеграфа; Павле Вајц дописник „Франкфуртских Новина“ а од српских новинара из Војводине били су: Паја Марковић-Адамов, уредник Браничког Кола, Никола Јоксимовић Браника, Макса Пантелић, уредник „Вршачке Будућности“ и други. Осим тога били су позвани и неки одлични гости а из почаста према новинарима приличан број старијих чланова Биоградског Пјевачког Друштва. Сто је био постављен у авлији и раскошно накићен. За сто се је посјело у пола 10 сати. У 10 сати и 25 минута устао је г. Јаза Комарић, и на здравицу прву здравицу Њ. В. Краљу, а г. Ст. Турчић Њ. В. Књазу Црногорском. Чланови пјевачи одијевали су српску и Књажеву химну, др. Милован Миловановић, наздравио је великој Русији, и њеном владару и свима оним Јевропским владарима, који су нам ма у чему, кад год помагали. Норман је напо здравицу у здравље српске штампе, г. Никола Америкаца у подужем говору наздравио преставницима стране штампе, рекав да Србија од стране штампе не тражи ништа друго до правду. Лотије у врло китњастом свом говору хвали и слави Србију и све оно што је у Србији видио за ова 4 дана. Даље вели: Српска је војска јуче показала шта вреди, Србија у самој себи има довољно снаге, ово пак што има сама је створила без ичије помоћи, и она сама може остварити своје идеале.

Горталов поред осталог рекао је да Срби унију кад треба и кад државни интереси захтјевају, сви да се сложе. А то су овом приликом доказали. Даље див се лијепош напредку културе у Срба и Јужних Словена у опште, која међу западним народима заузима видно мјесто, жели им трајан спомен. Вивијан у врло лијепо и подужем говору наводи поред осталог, да му је особито мило, што је имао прилике да лично учествује у овом историјском догађају ових дана и врло се симпатично изражава о напредку Србијом и како је читао у народ, пјесмо Смрт Мајке Југовића, гдје двије црне тигре злослутнице кажују Југовића Мајки погубиљу њених синова, Старог Југ-Богдана, и пронаст српску, па вели даље: Исто тако ћемо и ми бити вјесници, али не тиге злослутнице, већ вјесници добра, које ћемо ја и мој друг Норман јавити у Инглеској, како смо ми видјели један одушевљен, жилав и душеван народ и тиме из Инглеза избрисати оно, што је пређашњи Норман у Дели Кроникау противу Србије писао и у Инглеску донио. Он је завршио здравицу са српским: „Живјела Србија.“ Ник. Јокимовић говори како је Србе из Војводине одушевљено братимљење српских владара и наздравила здравицу српским новинарима. Жив. Симић, напнија великој култури и просвјети највеће државе Русије. Павле Вајц, српској војсци, њеној храбрости и оштрици хору. Духовецки, хвали што је Србија пошла путем, који је оличен у слози и јединству два српска владара и вели да је у јединству снага у нејединству пропаганде и наздравила одушевљено Краљу и Књазу завршујући говор са „Ура.“ Јапански наздравила њемачкој штампи и њезином преставнику. Посље свих здравница, пало је још и других, али су оне биле пријатељске између гостију. Здравнице су овим завршене.

Гости су и даље остали у пријатељском разговору и тек се око 2 сата разишли, попијев са собом најбоље утиске. Јело, пиће и послуга било је изредно, што служи хотелијеру на част. И овим банкетом српски новинари показали су се на висини свога позива, као што су се у сличним приликама увијек одликовали.

ДОПИСИ.

Никшић, 30 јунија 1896. — Слабо ми је перо да и приближно а како ли испричам оштрину онај утисак, који је на мене учинила јучерашња слика, која се је преда мном одиграла у питомној Жуци, у историчком манастиру Св. Луке. Не бих знао казати да ли ме је више занијела мисао винувши се у не далеко доба, када је затворен у овом светом мјесту а околени турској војској Велики Војвода; Мирко са својим рођацима и црногорским лавовима неизбјеживој смрти измакао прегалаштвом и јунаштвом, или ме зачарала природна љепота положаја, те она брацка сусретљивост, оно братинско гостољубље, она чиста љубав вриједних Жуљана и на челу им заслужног Игумана О. Т. Ђоковића и вриједног ком. г. Р. Николића. Обоје занста, јер ма и најслабији у намјењу домаће историје и у осјећајима за љепотом на моме мјесту баше се занијети и очарати.

Позвани било је нас неколико грађана, предвођених од интелигентног и симпа-

тичног г. Марка, од славне лозе витешкијех Петровића. Прејурили поље, прошли кланце јупскијех планина, јездили покрај ријеке Грачанице, и њу газили, након два сата и мало више уживања красоте и питомине стигосмо у манастир, да саучесници будемо ријеткој свечаности народног одушевљења и благодарности.

Његово Височанство наш милостиви Господар у спомен див-јунака, свог љубљеног оца блаженопочившег Великог Војводе Мирка сагради овај манастир год. 1881 и сад га усавршио као што је био прије 1852 год. кад га Турци земљом поравнаше. Народ, усхићен према овом светом храму, листу дивнијех успомена и Господареном споменику, хтједо да јучерашњи дан свечано прослави. То је био узвишени повод ове народне светковине, на коју и ми радосно похрлисмо.

Тек ступисмо у манастирску авлију народ нас одушевљено дочека, те пошто измијенисмо братске поздраве сједосмо уз нарочито приуговорљиву триезу, ђе се поткријеписмо свакијем пићем по избору, чим нас вриједни Жуљани почастине. Уз озбиљни разговор, испрекидав кад и кад шалом и досјетком, како наш народ зна, чекасмо док звона навијестине да почиње служба Божја. Сви листом устадосмо и уђосмо у цркву, која по своме облику, величини и грађењу заслужује пријев: величанствена. По служби Божјој Отац Игуман Ђоковић изрекче красну бесједу, пуну жара и родољубља, зачињену љубави и благодарности, начичкану прошлости и садашњости и наредену чистотом језика и слога. Затијем поче благодарење, при којему народ клечећи Богу се помоли за срећу и дуг живот Његовог Височанства милостивог Господара и Његовог свијетлог Двора.

Пошто одадосмо Богу Божје изађосмо из цркве па стали посматрати красну приреду, која нас је опкољавала, скупшати из народнијех уста прегалаштва и јунаштва Термопилијех хероја, гледати влаштитијем очима крше пошкропљене краљу за крст часни и слободу алатну, док десити домаћин О. Игуман Ђоковић понуди да посједамо уз дугу триезу свакијем благом божијем снабђевену. Кад би час почеше се редати усхићене здравнице попраћене са пјевањем народне химне и многаја љета. Прва здравица подиже се Његовом Височанству, па осталим члановима славног Му Дома, па и г. Марку, који на чеку триезе сјеђаше и у којег свако очу упробиаже некијем задовољством, а га има у својој ередини. Гости и постарији Жуљани сјеђашу и благоваху, докм остали из поштовања и задовољства двораху. Међу тијем приступи О. Игуман Ђоковић, и краснијем ријечима поздрави госте и истаче узрок овог народног весеља и задовољства. За све вријеме, док је триеза трајала николика су дјеча пјевала разне родољубиве пјесме, која су нам у школем заданију узгредно дала доказа свог напретка особито у домаћој историји. Кад се гости и сједине погостине устадосмо да мјесто устуне домаћим и осталом народу. По свршеном ручку сви се сакунисмо на пољани испред манастира под хладом разгранатих пилињака. Ту наста право народно весеље. Пјевању, црногорском ору, гулама, шалама и досјеткама никад краја, док не дође час нашег растанку. То ја био узвишени тренутак. Вриједни Жуљани не дају нам мира, него наваљују да још пијемо за срећан пут, као да смо до тада жељни пића били. Пије се с кљом, руке се шпре, поздрав се измјењују, усклици: Велика вам хвала! се обје се стране оре, а уз пуцаву револвера одурисмо здраво и весело с оног мјеста пуног лијепојех успомена прошлости и садашњости.

Па нио ми се не може а да и овим путем не захвалим у име цијеле дружинке вриједнијем жуљанима који тако видљиво знаду одавати пошту свакоме по заслугама. Евала им!

Још једну па да свршим. О. Игуман Ђоковић достави жицом народно одушевљење Њег. Високопресвештенству г. Митрополиту с молбом да то исто поднесе и Његовом Височанству Господару уз осјећаје оданости, вјерности и благодарности сакупљеног народа.

С. В. В.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 5 јула.

(С Двора.) Њезина Свјетлост Књагиница Ана, у пратњи једне дворске даме, отпутовала је јучер хитно пут Млетака, код Њезине Свјетлости Књагинице Олге Данилове, која је ту опасно обољела.

(Петров-дан.) У очи Петров-дана била је пуна варош побожног народа, који о овом дану долази понајвише из Зете и из Воке, да се поклони и да целива Кивот Св. Петра Цетињскога.

У вечер се разлијегало по вароши народно весеље, а на пјани свирала је војена музика. У јутро је придолазно народ из оближњијех села, па и из Пантровића, дошам су многи из даљега, који су дан прије дошли, послје јутрење, одлазили. Рачуна се, да одавна није било толико народа о Петровдану на Цетињу, као ове године. — На архијерејској литургији у манастиру присуствовали су: Њихова Височанства, Господар Књаз Никола, Књагиница Милена, Престолонаследник Књаз Данило, и Њихове Свјетлости Књагинице Јелена, Ана, Ксенија и Књажевић Мирко, са великом свитом. — Побојни поклонници приступили су св. Кивоту цео дан до касно у вечер, па се до дубоке ноћи разлијегала народна пјесма по пољу цетињскоме.

(Народна француска светковина.)

У уторник, поводом годишње успомене оснивања француске републике, г. Депре, француски министар резидент при нашем Књажевском Двору, примао је честитања у свом хотелу. Од стране Његовог Височанства Господара одио је на честитање г. командир Митар Мартиновић, од стране Његовог Височанства Престолонаследника г. Пејановић, адјутант Његовог Височанства, а од стране владе г. војв. Гавро Вуковић, министар иностранијех дјела. Такођер су одиш на честитање сви наши министри и чланови дипломатског тијела. У вечер је био велики објед у француској легацији, на ком су били: Њ. В. Књаз Данило, наши министри с госпођама и чланови дипломатског тијела. При триези Њ. В. Престолонаследник нио је у здравље председника француске републике г. Фора, а г. Депре у здравље Њиховијех Височанстава Господара, Књагинице и Престолонаследника. Како за вријеме честитања, тако за вријеме обједна војена музика свирала је пред хотелом г. Деиреса.

(Краљевски дар.) Његово Величанство Александар I, Краљ Србије, послао је на дар Његовом Височанству Књазу Престолонаследнику, и Његовој Свјетлости Књажевићу Мирку, двије четворолетне, још не седмале, лијепе бедовије из своје ергеле.

(Одикована.) Његово Височанство Господар, приликом своје посјете у Биограду, изволио је одиковати: Председника Државног Савета Госп. Николу Христића, Министра Војеног Г. Генерала Франасовића, Министра Ун. Дјела Г. Д. Маринковића, Председника Општине Биоградске Г. М. Богичевића и Г. Генерала Кока Миловановића пријем степеном Данилова реда; Потпуков. и првог Абут. Њ. В. Краља Г. П. Турчића, Секр. Њ. В. Краља, Г. М. Ђ. Милићевића, Маршала Двора и Мајора Г. М. Рашнића, Управит. добара Њ. В. Краља и резервног потпуковника Г. Јована Павловића, Аб. Њ. В. Краља и Потпуковника Г. Д. Соларовића, Потпуковника Г. Ђ. Н. Христића, Пуковника Г. П. Бошковића, Комарника Њ. В. Краљине Г. А. Симоновића, Г. М. Цуклића, начал. Министр. Иностран. Дјела, Упр. Вароши Биограда Г. Р. Бадемлића, Њ. Високопресвештенство Епископа жичког Г. Саву, Њ. Високопресвештенство епископа Тимочког Г. Мелентију и Његово Високопресвештенство епископа нишког г. Инокентија, другијем степеном Данилова реда; мајора Г. Ј. Вељковића, мајора Г. Б. Пешкића, мајора Г. Ж. Касидолића, љекара Њ. В. Краља Г. Др. Ђ. Јовановића, потпук. пука Њ. В. Књаза Николе I. Г. В. Арозића, шефа презбирова и уред. „Ср. Новина“ Г. М. Призренца, секр. Мин. Ин. Дјела Г. С. Јовановића, секр. Мин. Ин. Дјела Г. Д. Јанковића, секр. Мин. Ин. Дјела Г. Ј. Христића, управника поштова у Атини г. Г. Маринковића, Упрв. свију кода јахача „Књаз Михаил“ Г. Милослава Куртовића, протосијела Г. Виктора, протопрезви-

тера г. Лазаревића и Протопрезв. г. Милића, *трећијем* степеном Данилова реда; капетана војеног Г. Мишковића, кап. вој. Г. В. Рајковића и кап. вој. Г. Ј. Марковића, *четвртијем* степеном; а поручника Г. М. Ивановића, пор. М. Туцаковића, пор. В. Н. Христића, пор. Г. Благојевића, аташеја Мив. Ив. Дјела Г. Ј. Миланковића, протођак. Г. Стојадиповића, ђакон. Г. Ј. Поповића, и Г. Д. Андоновића поручика, *петијем* степеном истог реда.

(Личне вијести.) Високопреосвештени Митрополит Хаџи Сава отпутовао је у пonedјелик пут Одиња. — Г. Кућински, аустро-угарски министар-резидент на Цетињу, отпутовао је са госпоњом у Беч. — Царско-отомански консул у Одињу г. Серкиз Екенди од прошле недјеље бави се у нашој средини.

(Питање о пограничном сукобу.) који се збио уочи Ђурђева-днени код Мајстора са аустројскијем финансијерима, ријешено је споразумно одступањем обију влада од захтјева сатисфакција.

(Из Париза) примили смо у недјељу следећи брзојав: „Митинг испало сјајно. Флурансов и остали говори противу Мађара одушевљено поздрављени. Једногласну резолуцију митинга писмом. Сва француска штампа уз нас. Живјело Српство. Комитет.“ Како чујемо, отпављено је уочи митинга и са Цетиња неколико телеграма дотичном комитету у Паризу.

(На знање.) На дан 8/20 Јула тек. год. отвориле се поште на Грахову и Његушима, које ће вршити све видове поштанске радње у унутрашњем и међународном саобраћају, а картираће непосредно са Цетињем.

(Дубровачка пловидба) издала је следећи итинерар, који важи од почетка јула до нове објаве, — по ком ће пловиди параброд, долазећи из Тријешћа, тицати Бар сваког 7, 17, и 27 дана од мјесеца у 5 сати по подне; Одињ на 7 сати по подне; а Обот (Скадар) 8, 18 и 28 у подне; а на повратку у Тријешће креће из Обота сваког 1, 10 и 20 од мјесеца у 6 сати у јутро, и истијех дана тице Одињ у 10 сати пред подне. а Бар у само подне. Ко жели даља обавијештења, нека се обрати у Бару г. А. Горгичу, у Одињу г. Ј. Пичи, а у Оботу г. П. Деду.

(Липска пећина.) У пonedјелик била је прва екскурсија, спуштањем новијем стројем, у липској пећини одабраног друштва са Цетиња. Ту су били: г. Аргироуло, г. Кенеди са госпоњом, г. барон Гудеус, и још неколико одличнијех особа. Екскурсија трајала је два сата, наравно при свјетлости зубаља. Како чујемо, учесници ове екскурсије остали су задивљени величанством и љепотом ове пећине, и сравањују је са Аделзбершом, која привлачи толико посјетиоца из најудаљенијех крајева свијета. Ко би желио походити липску пећину, требало би у вечер да то поручи на Липу, да се ту нађу потребити људи при спуштању и уздицању поменутијем стројем.

У књижицу уписницу
Њезином Превосходителству
Госпођини
Софији Петровној Мертваго
Управитељи Женског Института
Царице Марије
на Цетињу.

Лјена душа, срце красно,
Свјетло лице, око јасно,
Ум узвишен, врло дјело,
Честит значај, ведро чело,
Света жудба, воља јака,
Бисер-зрње црта свака,
Презириши неба дар,
Топло ведро, врели жар:
Живахне су ово слике,
Своје, — чарне твоје дике!..

А на љубав к Црној Гори,
К овој дивној српској зори;

Златна љубав, — пуна жара
Просвјетнога сирам отара,
Да дуч бајна бајно сине
У сред наше домовине
Нашој нади, — њежном нију, —
Драгом нашем ђул-женскињу:
Со њо, — то је твоја слава,
Што те зрацим обасјава!..

Ти си мајка, гојиница:
Наших тица полетница,
Да њи оне твојом бригом,
Твојим трудом и подвигом,
Одвине се, као цвјеће,
Избор-цвјеће српске среће:
Домородне, часне, врједне
И научне; — ама чедне:
Та си мајка ти Софио;
Ох! — Бог ни те поживио!..

На Видовдан 1896.

Дубоко предани
Ј. Сундечић.

Десно сам се на Цетињу при овог дивљем читању класичног пијемца „Маринског Института“, и задано сам се у свјетлу споменутијех пијемца; те сам из саме некрне благодарности написао ову пјесмицу у Албум везевиједне и везевиједне Управитељке Мертваго, која је постоја извјешта и сваке похвале достојна. За пјесму жудри, реви и заузети рад у реченом Институту.

Ј. Сундечић.

ТЕЛЕГРАМИ „БЕЧКОГ БОР. БИРА.“

ЦАРИГРАД, 29 јула. — Услед посредовања консула критски заступници, такођер и присташе епитропије, одлучили су да учествују на скупштини.

ЛОНДОН, 29 јула. — Керзон је изјавио у доњој кући, да нама никаквог извјешта односно повинарског гласа, да Француска намијера окупирати Крит. (!!!) Он сматра тај глас невјеројатан.

ПАРИЗ, 29 јула. — Камара је прихватила закон пређашњег директног пореза см 424 против 66 гласова.

РИМ, 29 јула. — Камара је прихватила дневни ред, који изриче повје, рење влади у комесаријату Сицилије са 232 против 139 гласова.

ЦАРИГРАД, 30 јула. — Двије трећине заступника дошли су на скупштину. Епитропија се одрекла неколико тачака захтјева, и послала је у Канеју један одбор, који ће позити, да се заступници држе тачно захтјева уговоренијех. Отварање скупштине осигурано је посредовањем консула.

РИМ, 30 јула. — Услед неспоразума односно војничког закона, напустила је министарска криза. Камара је одложила своје засједнице sine die.

АТИНА, 30 јула. — Престолонаследник са супругом и Принц Никола кренули су пут Лондона на свадбу Принцесе Мауд. Краљ, обзиром на догађаје, неће одити овога лета на воде по свом досадашњем обичају.

РИМ, 1 јула. — Краљ је конференцију са Пелуом, који је за тијем био код Рудинија. Пелу тражи, да се успостави пређашњи ратни буџет.

РИМ, 2 јула. — Криза траје; очекује се сјутра рјешење.

ЦАРИГРАД, 2 јула. — Народна скупштина на Криту се конституира.

ПАРИЗ, 3 јула. — У часу, кад је г. Фор улазио у кола, једна особа испалила је револвер у правцу на пресједника без икакве последице. Злочинац је ухваћен; име му је Франсоа. Он је изјавио, да је хтио на себе пажњу обратити и да је у ваздух пуцао без зрна.

АТИНА, 3 јула. — Народна скупштина на Криту састала се. Беровић је прочитао декрет сазива на турски, што је дало повода протесту са стране Крћана.

РИМ, 3 јула. — Министеријална криза ријешена је: Рудини остаје пресједник и министар унутрашњих дјела и interim спољнијех; Пелу долази на мјесто Рикотија; Лујати ризнице; Припети грађевина. Остали министри задржавају своје листице.

ПРИЗ, 3 јула. — Књаз Хохенлоу, њемачки канцлар присуио. Био је код Цара Франца Јосифа на аудијенци од 3/4 сата. Присуствовао је обједу код Цара, па се повратио у Аузе.

БУДАПЕШТА, 4 јула. — „Будапештер Кореспондент“ објављује вјеродостојаност Марије Доротеје са Филипом Орлеанским.

РИМ, 4 јула. — Држи се, да ће се Висконти — Веноста примити спољнијех послова.

ЦАРИГРАД, 4 јула. — Народна скупштина на Криту отворена је у присуству консула. Дошло је 22 мухамеданска и 25 хришћанских заступника.

РИМ, 5 јула. — Висконти — Веноста имао је дуги разговор са Рудиниом. Држи се, да ће се сјутра примити Висконти — Веноста спољнијех послова.

АТИНА, 5 јула. — Састанак скупштине на Криту постао је немогућ. Заступници критски предали су Беровићу своје захтјеве, и у исто доба саопштили их у преносу консулима, који су их званично примили. Очекује се озбиљни мир у Канеји.

ЛОНДОН, 5 јула. — Керзон је изјавио у доњој кући, да су посланици велесила управили Порт озиљну препоруку, да војска на Криту одма остане у дефензивној потпуној, као што се обвезала.

АТИНА, 6 јула. — Влада је управила нову ноту велесилама обраћајући њихову пажњу на најновије догађаје на Криту. Консули из Канеје препоручили су посланицима у Цариграду, да се другијем замијени војени командант Абдула-паша. Битке код Каливеса трају од пonedјелика. Грчка влада одлучила је, да се појачају границе.

РИМ, 6 јула. — Одлука Висконти — Веноста одложена је док се Краљ поврати у Рим.

ПАРИЗ, 6 јула. — Услед трајања смутње на Криту, влада је послала још једну крестарцу да се придружи „Космосу“ на Криту.

КЊИЖЕВНИ ОГЛАС.

До неколико дана, дајем да се штампа моја:

„ПРВА СРПСКО ИТАЛИЈАНСКА ГРАМАТИКА“
Назвах је „првом“, јер до сада ми Срби не имамо српске граматике за учење италијанског језика. Приморани смо били да се служимо: „Hrvatskim Besjedicama“, „Slovnica“, „Zbornicima“ i „Razgovornicima.“

Знам, колико ме муче стале, у мојој приватној школи у Подгорици, тумачећи мојим ђацима српски, хрватске, њима неразумљиве ријечи као: *taran*, (мастионик, дивит) *il sala ma jo*, *skrtac* (тврдица) *la vago* и т. д. и т. д.

Назвах је: „Мојом“ јер сам је саставио практично, према предавању мојим ђацима. Она није ни по Олендорфу, ни по Апу, ни по Огу, ни по Тусену, ни по Форназару, ни по Мусаџи — а са њом сам успео да ми је неколико ђака научило у 6 до 8 мјесеца да прилично италијански говоре, да се тим језиком служе за своје трговачке потребе — успјех дакле показао ми је да је метод добар.

Изабацио сам сувишне и не практичне реченице, развио сам природни разговор, на упитне реченице дао сам увјек практичног одговора, а не као у неке граматике ће постоје реченице: *Бети је отац?* слиједи реченица: *Мој ујак има доста коња, пас и забавних књига.* Ту нема природне везе ни практичне употребе.

Називе: мјера, тежина, поваца, претворио сам у досетичне према данашњем времену, а не као код других: *лакати, фунти, унци* — јер су преживјели: „*docendo-discitur*.“

Учећи друге учио сам и сам себе. Ђаци су показали при овогдишњем испиту — да знају, а ти ђаци, били су већином самоуци, поглавито Срби мухамеданци, те нијесу, у почетку, ни српски имали појма шта је именица, придјев, глагол и т. д. Подијелио сам граматичку у два дијела:

1. Дно садржи: Прва основна правила изговора и читања, вјежбање у читању и писању, правила о спољници, именицама, придјевима и бројевима у њиховом међусобном одношају, задатке, практична питања и одговоре, помоћне глаголе. У овом првом дијелу даје се ђаку прилика да сабере толико ријечи да може да говори и да разумијева.

2. Дво: Глаголе правилне и неправилне, склоп тежих реченица и теже задатке — а пошто је — ова граматица, поглавито намењена за трговачки сталеж — изметнути су и рачуни, брзојави и писма из трговачког живота.

При крају дијела: Мали рјечник српско-италијански — а и Италијанско-српски.

Увјерен сам и сам — да и ако сам је 3 године радио — ни ова граматица неће бити — најбоља — али исто морају ми је — браћа Срби — да је приме као најбољу — пошто друге немају — а дао Бог, то она била повод, да који други Србин — поправив јој махне, издаде љеншу и бољу — ја ћу се, нећу буде увјерен, радovati.

Посветио сам је: Нашим учитељима. Цијена јој је у повезу, за Претлатнике фтор 1.80, на продају фтор 2.50.

Имена претлатника уредиће се по азбучном реду, а биће штампана при крају књиге.

За учитеље цијена јој је: ф. 1.40 новч. Умољавају се учитељи и љубитељи српског напретка да ме потпомогну прикупљањем претлатника.

Претплата се полаже: на Цетињу г. Марку Ј. Иванишевићу књижару, у Подгорици г. Косту Станићу књижару, у Никшићу г. Душану М. Мартиновићу, секретару финанси. управе, у Скадру Михаилу Кодељу фотографу.

Цетиње, на Петровдан 1896.

Н. Б. Ивановић

СРЕЋКЕ ЗА 12-то КОЛО

Српске државне класне лутрије готове су могу се добавити у свима подјелама и великом избору бројева код потписаних овлашћених продаваца.

12-ТО КОЛО

По измијењеном плану поред досадашњих великих добитака од 100,000, 70,000, 50,000, 40,000, 30,000, 20,000, и т. д. и т. д. има још и једну премину од

200,000 ДИНАРА

Укупан број добитака износи 15,000 и 1 премину на сирам 30,000 издатих срећака; значи да половина издатих, срећака мора добити.

Срећан играч може у овом колу добити

300,000 ДИНАРА

Прилика се даје свакоме да окуша своју срећу са непознатим издатком што га играч на ову цијељ жртвује ствара себи могућност да постане богатин.

У прошлом броју већина главних добитака пала је на срећке што их је наша радња продала.

Учитиво позивамо пошт. играче да се за куповину срећака обраћају на нас.

Наручбине из унутрашњости Србије и иностранства извршујемо брзо и тачно. Извјештаје о резултату сваког вучења као и свако друго нужно извјешће, достављамо одмах нашим поштованим играчима. План играња на захтјев шаљемо сваком о нашем трошку.

Цијена је срећкама за 1. класу цијелој 24 половини 12 четвртини 6 и осмини 3 динара у сребру.

Вучење је 1. класе 5 јула 1896 године.

Биоград, маја 1896.

С поштовањем
Кокановић и Васић.

О Г Л А С

GRAND HOTEL NATIONAL, WIEN
(Taborsstrasse.)

Обновљен, једини велики бечки хотел, у коме се не рачуна ни послуга ни освјетљење. 200 соба од по фтор. а. в. 1. — Купатило брзојав и брзоав (telephon.) Престанци козодора и јаја у непосредној близини. Умјерене цијене. Погодба при узвештавању. Говоре се сви модерни језици — on parle toutes les langues modernes. —

А. Хартхамер Ф. М. Мајер
управитељ (7—10) власник.